

1529

Yonef
Youngport

W. S. B.

2(075)

21-83

1902

03 AUG 2009

21075

U-83

ԿՐՈՆԻ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

Ի
Ս
Ն
Ի
Ջ
Ա
Թ
Ա

Դ
Յ
Ա
Ջ
Ա
Ր
Ե
Կ
Տ
Ա
Կ

220

594-ՄՆ

ԿԱԶՄԵՑ

ԽՈՐԷՆ ՔԱՅԱՆԱՅ ՄՆԱՑԱԿԱՆԵԱՆՑ

Միաբան Ա. Պետերր. Հայոց եկեղեցւոյ:

Ա.-ՊԵՏԵՐՐՈՒՐԳ

«ՊՈՒՇԿԻՆԵԱՆ ԱՐԱԳԱՏԻՊ» ՏՊԱՐԱՆ

1902

220

594-Ն

21075

Մ-83

ԱՅ.

ԿՐՕՆԻ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

Ա. ՏԱՐԻ

220

596-Ն

Պ Ա Տ Կ Ե Ր Ա Ջ Ա Ր Գ

Կ Ա Ջ Մ Ե Ց

ԽՈՐԷՆ ՔԱՀԱՆԱՅ ՄԱՅԱԿԱՆԵԱՅ

Միաբան Ս. Պետերը. Հայոց եկեղեցի

Ս. ՊԵՏԵՐՊՈՒՐԳ

«ԳՈՒՀԿԻՆԵԱՆ ԱՐԱԳԱՏԻՊ» ՏՊԱՐԱՆ

1902

Հստ քարժու հրամանի Նորին Ս. Օծուծեան Վեհափառ Հայրապետի ազգիս, Դիւանս Թոյլատրէ զտպագրութիւն զասագրոյս:

Դիւանապետ՝

Կարէն Լաւրապետ.

Ի 18 Հոկտեմբերի 1901 թ.
'ի ք. Տփլիս:

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 1 Ноября 1901 года.

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Սոյն կրօնի դասագիրքը լոյս է ընծայւում պետական դպրոցների հայ երեխաների համար: Թէև մինչև այժմ լոյս տեսած կան արդէն մի քանի դասագրքեր, բայց սա էլ, մեր կարծիքով, կարող է իւր համեստ տեղը ունենալ:

Դասաւանդութեան նիւթը բաժանուած է երեք մասի:—Առաջին մասը բովանդակում է իւր մէջ տասն հատ ամենազորեւորական ազօթքներ՝ աշխարհաբար թարգմանութեան հետ միատեղ: Երկրորդ մասը ունի — «Տասը պատուիրան» և «Հաւատի հանգանակ»: Տասը պատուիրանին կցել ենք համառօտ բացատրութիւն, որից աւելին տալը այս տարուայ շոշանում միտք չունի: Հաւատի հանգանակը դրել ենք զրաբար և աշխարհաբար: Իսկ սրա բացատրութիւնը երեխան կը սովորի յետագայ տարիներում՝ «Քրիստոնէական վարդապետութիւն» ուսանելիս: Երրորդ մասը բովանդակում է իւր մէջ տասն և հինգ պարզ պատմութիւններ՝ Նոր Կտակարանից վերցրած, որոնց միջոցով էլ երեխան կը սովորի մեր եկեղեցւոյ գլխաւոր տօները:

Պատմութիւնները կազմելիս մենք աշխատել ենք որքան հնարաւոր է, տալ միայն հում նիւթը — բնագիրը, թողնելով որ պարտաճանաչ ուսուցիչը ինքը այդ նիւթը մշակէ ու լուսաբանէ: Բայց որպէսզի այս վերջիններին ևս

մի քիչ զիւրուծիւն տուած լինինք՝ իրանց պաշտօնը յաշտողութեամբ կատարելու, զրքոյկիս վերջը, ամեն մի պատմութեան համար, գրել ենք նախապաշարաստութիւն:

Ուսուցիչը, պատմութիւնը աւանդելուց առաջ, պէտք է պատմէ նախ նրա նախապատրաստութիւնը: Սա մանուկներին հնարաւորութիւն կտայ՝ պատմութիւնը լսելիս, հէնց առաջին անգամից բմբռնել պատմութեան նիւթի էութիւնը՝ դոնէ պիտաւոր կէտերում: Իսկ ուսուցչի կողմից տրուած բացատրութիւնը մնացածը կը պարզէ ու կը լուսարանէ:

Արդեօք այս կրօնի Դասադիրքը, իւր բովանդակութեամբ ու նիւթերի զասաւորութեամբ մի արժանաւորութիւն ներկայացնո՞ւմ է՝ թէ ոչ այդ մասին կարող են դատել իւր ժամանակին արժ. կրօնուսոյցները: Բայց մի արժանաւորութիւն, որ ակներեւ է, ոչ ոք չի ժխտիլ — այդ զրքի պատկերազարդ լինելն է: Ամենօրեայ փորձը մեզ ցոյց է տալիս, որ իրազննական պարզ ուսուցման շնորհիւ, մանուկը միայն մի հայեացքով աւելի լաւ և ուղիղ է իւրացնում պատմութեան միտքը, քան երկար բացատրութիւններ լսելով:

ԽՈՐԷՆ ՔԱՀ. ՄՆԱՑԱԿԱՆԵԱՆՑ:

1 Օգոստոսի 1902 թ.

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

1. Յանուն հօր և Որդւոյ հօր, Որդու և Սուրբ և հոգւոյն Սրբոյ. ամէն: հոգու անունով. ամէն:

2. ԱՂՕԹՔ ՏԷՐՈՒՆԱԿԱՆ

Հայր մեր, որ յերկինս ես. սուրբ եղիցի անուն Բո. եկեացէ արքայութիւն Բո. եղիցին կամք Բո որպէս յերկինս և յերկրի. զհաց մեր հանապազօրդ տո՛ւր մեզ այսօր. թո՛ղ մեզ զպարտիւս մեր, որպէս և մեք թողումք մերոց պարտապանաց. և մի՛ տանիր զմեզ ի փորձութիւն, այլ փրկեա՛ ի չարէ. զի Բո է արքայութիւն և զօրութիւն և փառք յաւիտեանս. ամէն:

Մեր Հայր, որ երկնքումն ես. սուրբ լինի Բո անունը. զայ Բո թագաւորութիւնը. լինի Բո կամքը ինչպէս երկնքումը, այնպէս էլ երկրիս վրայ. մեր ամենօրեայ հացը տո՛ւր մեզ այսօր. ների՛ր մեզ մեր պարտքը, ինչպէս որ մենք էլ մեր պարտապաններին ենք ներում: մի՛ ձգիր մեզ փորձանքի մէջ, այլ ազատի՛ր մեզ չարիցը. որովհետեւ Բոնն է թագաւորութիւնը, զօրութիւնը և փառքը՝ յաւիտեանս. ամէն:

3. ԱՂՕԹՔ ՍՈՒՐՔ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ

Անկանիմք առաջի Քո, սուրբ Աստուածածին, և աղաչեմք զանարատ զԿոյսդ: Բարեխօսեա՛ վասն անձանց մերոց և աղաչեա՛ զՄիածին Որդիդ, փրկել զմեզ ի փորձութենէ և յամենայն փառանքից մերոց:

Ընկնում ենք Քո առաջ, սուրբ Աստուածածին, և աղաչում ենք անարատ Կոյսիդ. բարեխօս եղի՛ր մեզ համար և աղաչի՛ր Միածին Որդուդ, որ ազատէ մեզ փորձանքից և ամեն տեսակ փառանքից:

4. ԱՂՕԹՔ ԽԱԶԵԼՈՒԹԵԱՆ

Սուրբ Աստուած, սուրբ և հզօր, սուրբ և անմահ, որ խաչեցար վասն մեր, ողորմեա՛ մեզ:

Սուրբ Աստուած, սուրբ և հզօր Աստուած, սուրբ և անմահ Աստուած, որ մեզ համար խաչուեցիր, ողորմի՛ր մեզ:

5. ԱՂՕԹՔ ԱՌԱԽՕՏԵԱՆ

Ամենակալ Աստուած, որ ծագեցեր զլոյս առաւօտու յարարածս Քո, ծագեա՛ և այժմ՝ զառատ ողորմութիւն ի վերայ փառաբանչացս անուան Քո սրբոյ:

Ամենակարող Աստուած, Դու, որ ուղարկեցիր առաւօտեան լոյսը Քո արարածների վրայ, այժմ՝ էլ ուղարկի՛ր առատ ողորմութիւնդ Քո սուրբ անունը փառաբանողների վրայ:

6. ԱՂՕԹՔ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ

Փառք Քեզ, Տէր Աստուած մեր, որ պարգեցեր զօրս զայս բարեաւ և խաղաղութեամբ անցուցանել: Մարգարէ՛ր Աստուած, զառաջիկայ գիշերս, որ ի վերայ մեր գալոց է, ի մեղաց փրկեա՛, ի չարեաց ազատեա՛ և ի դործս բարիս առաջնորդեա՛:

Փառք Քեզ, մեր Տէր Աստուած, որ արժանացրիր մեզ լաւ ու խաղաղ անցկացնելու այս օրը: Մարգարէ՛ր Աստուած, այս գիշեր էլ, որ անցկացնելու ենք, մեղքից փրկի՛ր, չարից ազատի՛ր և դէպի բարի դործերը առաջնորդի՛ր:

7. ԱՂՕԹՔ ՃԱՇԻՑ ԱՌԱՋ

Աչք ամենեցուն ի Քեզ, Տէր, յուսան՝ և Դու տաս կերակուր նոցա ի ժամու: Բանաս զձեռն Քո և լցուցանես զամենեւեան քաղցրութեամբ կամօք Քովք:

Տէր Աստուած, ամենքի աչքերը դէպի Քեզ են դարձած, Դու ես տալիս նրանց կերակուր իւր ժամանակին: Բայ ես անում ձեռքդ և լիացնում ես ամենքին Քո ողորմութիւնով:

8. ԱՂՕԹՔ ՃԱՇԻՑ ՅԵՏՈՅ

Տէր Յիսուս, լցաք ի բաւութեանց Քոյ, տացուք զոհութիւն Տեառն Աստուծոյ մերոյ՝ հօր և Որդւոյ

Տէր Յիսուս, լիացանք Քո բարիքներով, շնորհակալութիւն անենք մեր Տէր Աստծուն՝ հօրը, Որդուն և

և հոգւոյն Սրբոյ: Զլիութիւն սեղանոյս անհատ և աննուա՛յդ արասցէ Քրիստոս Աստուած մեր, որ զմեզ կերակրեաց և լիացոյց՝ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

Սուրբ հոգուն: Մեր Աստուած Քրիստոս, որ մեզ կերակրեց ու լիացրեց, թող անվերջ ու անպակաս անէ այս սեղանի լիութիւնը. նրան յաւիտեանս փառք. ամէն:

9. ԱՂՕԹՔ ԹԱԳԱԽՈՐԻ ՀԱՄԱՐ

Տէր Աստուած մեր, կեցո՛ղ զամենաբարեպաշտ թագաւորն մեր և զկայսրն ամենայն Ռուսիոյ Նիկոլայ Ալէքսանդրովիչն: Զօրացո՛ղ զնա և անսասան պահեա՛ն զթագաւորութիւն նորա մինչև ի կատարած աշխարհի:

Տէր Աստուած մեր, կեանք տուր մեր ամենաբարեպաշտ թագաւոր և ամբողջ Ռուսիայի կայսր Նիկոլայ Ալէքսանդրովիչն: Զօրացրո՛ւ նրան և հաստատ պահիր նրա թագաւորութիւնը մինչև աշխարհի վերջը:

10. ԱՂՕԹՔ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՀԱՄԱՐ

Տէր Աստուած մեր, պահեա՛ն զՄայր Աթոռն մեր Սուրբ Էջմիածին և զգահակալ նորին զՏէր Տէր Մկրտիչ սրբազնագոյն կաթողիկոսն ի փառս և ի պարծանս ազգիս Հայոց:

Տէր Աստուած մեր, պահեա՛ն մեր Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը և նրա գահակալ Տէր Տէր Մկրտիչ սրբազնագոյն կաթողիկոսին՝ Հայոց ազգի փառքի ու պարծանքի համար:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

1. ՏԱՍԸ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆ

I. Ես եմ՝ Տէր Աստուած քո:	Ես եմ՝ քո Տէր Աստուածը:
---------------------------	-------------------------

Այս պատուիրանով Աստուած հրամայում է, որ մենք ամեն բանից աւելի նրան սիրենք և նրա վրայ դնենք մեր յոյսը:

II. Մի՛ եղիցին քեզ այլ աստուածք բաց յինչն:	Բացի Ինձանից ուրիշ աստուածներ մի՛ ունենար:
--	--

Այս պատուիրանով Աստուած հրամայում է, որ մենք ուրիշ աստուածներ, այսինքն կուռքեր չը պաշտենք, այլ միայն ճշմարիտ Ասածուն ձանաչենք և նրան պաշտենք:

III. Մի՛ առնուցուս զանուն Տեառն Աստուծոյ քո ի վերայ սնտեաց:	Քո Տէր Ասածու անունը զատարկ բաների վրայ մի՛ յիշիր:
---	--

Այս պատուիրանով Աստուած հրամայում է, որ մենք նրա անունով չ'երգուենք, սուտ չը խօսենք և չը խաբենք:

IV. Յիշեա՛ն սրբել զօր շաբաթու:	Շաբաթ օրը սուրբ պահիր:
--------------------------------	------------------------

Այս պատուիրանով Աստուած Հրամայում է, որ շահի օրը, այսինքն կիրակի և տօն օրերը, սուրբ դործերով զբաղուենք, այն է—եկեղեցի գնանք, սովորենք Աստուած պատուիրանները և այն բաներն անենք, ինչ որ Աստուած Հաճելի էն:

V. Պատուեալ գայր քո | Պատուիր քո հօրն ու
և զմայր:

Այս պատուիրանով Աստուած Հրամայում է, որ մենք չանարգենք ու չը վշտացնենք մեր ծնողներին ու մեծերին, այլ պատուենք, սիրենք և օգնենք նրանց:

VI. Մի՛ սպանաներ: | Սպանութիւն մի՛ աներ:

Այս պատուիրանով Աստուած Հրամայում է, որ մենք մեր մերձաւորին չը նախանձենք, չատենք, չը սպանենք և ոչ մի ցաւ չը պատճառենք նրա մարմնին. այլ օգնենք նրան և թեթեւացնենք նրա մարմնաւոր տանջանքները:

VII. Մի՛ շնար: | Ծնութիւն մի՛ աներ:

Այս պատուիրանով Աստուած Հրամայում է, որ մենք մեր խօսքի ու գործի մէջ մաքուր լինինք և անկարգ կեանքով չ'ապրենք:

VIII. Մի՛ գողանար: | Գողութիւն մի՛ աներ:

Այս պատուիրանով Աստուած Հրամայում է, որ մենք մեր մերձաւորի փողը կամ կայքը չը խլենք ու մեղ չը սեպհականացնենք. այլ օգնենք նրան մեր ունեցածով:

IX. Մի՛ սուտ վկայութիւն վկայեր | Բո՛ մերձաւորի մասին
զրնկերէ սուտ վկայութիւն մի՛ տար:
բուսմէ:

Այս պատուիրանով Աստուած Հրամայում է, որ մենք մեր մերձաւորին չը բամբասենք, ու նրա մասին վատ-վատ բաներ չը խօսենք. այլ պաշտպանենք նրան և նրա մասին լաւ խօսենք:

X. Մի՛ ցանկանար տան | Մի՛ ցանկանար քո մեր-
ընկերի քո, և մի՛ ամենայն | ձաւորի տանը, և այն
նի, զինչ ընկերի քո իցէ: | ամեն բանին, ինչ որ քո
մերձաւորինն է:

Այս պատուիրանով Աստուած Հրամայում է, որ մենք մեր մերձաւորի ունեցածի վրայ աչք չը անկենք. խորամանկութեամբ չ'աշխատենք խլել նրա ձեռքից նրա տունը կամ ժառանգութիւնը. այլ միշտ պատրաստ լինենք նրան օգտակար լինելու և նրա ունեցածը պահ պահելու:

2. ՀԱՄԱՐԻ ՀԱՆԳԱՆԱԿԸ

Հաւատամք ի մի Աստուած ի Հայրն Ամենակալ յԱրարիչն երկնի և երկրի՝ երեւելաց և աներեւութից:

Եւ ի մի Տէր Յիսուս Քրիստոս, յՈրդին Աստուծոյ, ծնեալն յԱստուծոյ Հօրէ Միածին, այսինքն յեղեթէնէ Հօր:

Աստուած յԱստուծոյ, լոյս ի լուսոյ, Աստուած ճշմարիտ, յԱստուծոյ ճշմարտէ՝ ծնունդ և ոչ արարած: Նոյն ինքն ի բնութենէ Հօր, որով ամենայն ինչ եղև յերկինս և ի վերայ երկրի երեւելիք և աներեւութից:

Որ յաղագս մեր մարդկան և վասն մերոյ փրկութեան իջեալ յերկնից, մարմնացաւ, մարդացաւ, ծնաւ, կատարելապէս ի Մարիամայ Սրբոյ Կուսէն Հոգւոյն սրբով: Որով էառ մարմին,

Հաւատում ենք մի Աստուծուն, ամենակարող Հօրը, որ Ստեղծողն է երկնքի և երկրի՝ երեւելիների և աներեւութների:

(Հաւատում ենք) և մի Տէր Յիսուս Քրիստոսին՝ Աստուծու Որդուն, որ ծնունդ է Հայր Աստուծոյ, այսինքն Հօր էութիւնից՝ Միածին:

Աստուած է Աստուծոյ, լոյս՝ լոյսից, ճշմարիտ Աստուած՝ ճշմարիտ Աստուծոյ ծնունդ է և ոչ թէ ստեղծուած: Նա ինքը Հօր Աստուծու բնութիւնից է, որով ամեն ինչ եղաւ երկնքում և երկրիս վրայ՝ երեւելիները և աներեւութները:

Նա մեր՝ մարդկանց փրկութեան Համար իջաւ երկնքից, մարմին առաւ, մարդ դարձաւ և ծնուեց կատարեալ կերպով Սուրբ Կոյս Մարիամից՝ Սուրբ Հոգւով: Որով առաւ մարմին, Հոգի,

Հոգի և միտք և զամենայն որ ինչ է ի մարդ՝ ճշմարտապէս և ոչ կարծեօք:

Չարհարեալ, խաչեալ, թաղեալ, յերրորդ աւուր յարուցեալ. ելեալ ի յերկինս նովին մարմնով՝ նստաւ ընդ աշմէ Հօր:

Գալոյ է նովին մարմնով և փառօք Հօր ի դատել զկենդանիս և զմեռեալս, որոյ թաղաւորութեան ոչ զոյ վախճան:

Հաւատամք և ի Սուրբ Հոգին՝ յանեղն և ի կատարեալն, որ խօսեցաւ յօրէնս և ի մարդարէս և յաւետարանս: Որ էջն ի Յորդանան, քարոզեաց զառաքեալն և բնակեցաւ ի սուրբն:

Հաւատամք և ի մի միայն ընդհանրական և առաքելական եկեղեցի. ի մի մկրտութիւն, յապաշխարութիւն, ի քաւութիւն և ի թողութիւն մեղաց. ի յարութիւնն մեռելոց, ի դա-

միտք և այն ամենն, ինչ որ կայ մարդու մէջ, ճշմարտապէս և ոչ թէ կարծիքով:

Չարհարուեց, խաչուեց, թաղուեց, երրորդ օրը յարութիւն առաւ. նոյն մարմնով երկնք Համբարձաւ և նստեց Հօր աջ կողմը:

Գալու է նոյն մարմնով և Հօր փառքով՝ դատելու կենդանիներին ու մեռածներին և Նրա թաղաւորութիւնը վերջ հունի:

Հաւատում ենք նաև Սուրբ Հոգուն՝ որ է ինքննաղոյ և կատարեալ, որ խօսեց օրէնքների, մարգարէների և աւետարանների միջոցով. որ իջաւ Յորդանան գետը, քարոզեց Աստուծոյ ուղարկուած ի մասին և բնակուեց սուրբերի մէջ:

Հաւատում ենք նաև մի ընդհանրական և առաքելական եկեղեցուն. մի մկրտութեան, ապաշխարութեան, մեղքի քաւութեան և թողութեան, մեռելների յարութեան, Հոգիների և

տաստանն յաւիտենից հոգ-
ւոց և մարմնոց, յարքայու-
թիւնն երկնից և ի կեանսն
յաւիտենականս:

մարմինների վերջին դա-
տաստանին, երկնքի ար-
քայութեանը և յաւիտե-
նական կեանքին:

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

1. ՍՈՒՐԲ ԿՈՅՍ ՄԱՐԻԱՄԻ ԾՆՈՒՆԴԸ ԵՒ ԸՆԾԱՅՈՒՄԸ ՏԱՃԱՐԻՆ

Հրէաստանում մի քաղաք կար, անունը նաղարէթ:
Այդտեղ ապրում էր մի բարեպաշտ մարդ իւր կնոջ հետ:
Մարդու անունը Յովակիմ էր, կնոջը՝ Սննա: Նրանք
զաւակ չունէին, դրա համար էլ շատ տխուր էին: Ամեն
օր աղօթում էին, որ Աստուած իրանց մի զաւակ տայ:

Մի անգամ էլ, աղօթքի ժամանակ, նրանք ուխտե-
ցին Աստծուն ու ասացին. «Տէր Աստուած, եթէ Դու
մեզ մի զաւակ տաս, մենք նրան տաճարին կ'ընծայենք»:
Աստուած լսեց նրանց աղօթքը և նրանց մի աղջիկ
տուեց: Այդ աղջկան նրանք անուանեցին Մարիամ:

Երբ Մարիամը երեք տարեկան դարձաւ, ծնողները,
ինչպէս որ ուխտել էին, տարան նրան Երուսաղէմ՝ քա-
ղաքը՝ տաճարին ընծայելու: Քահանայապետը Մարիա-

մին ընդունեց, տարաւ տաճարի ներսը և այնտեղ օրհ-
նեց նրան: Ծնողները թողին այդտեղ Մարիամին և

իրանք տուն վերադարձան: Մարիամը դանում էր քա-
հանաների խնամքի տակ: Նա պարապում էր աղօթքով,
սուրբ Գիրքը կարդալով և ձեռագործով:

Սուրբ Աղյս Մարիամի ծնունդը տօնում ենք Ապոստո-
բերի Ց-ին, իսկ Ընծայումը տաճարին՝ Այդեմբերի 21-ին:

2. Ա. Ի. Ե. ՏՈՒՄԸ

Մի անգամ, երբ Մարիամը աղօթում էր, Գաբրիէլ
հրեշտակը երևաց նրան և ասաց. «Ողջո՛յն քեզ,
շնորհալի, Տէրը քեզ հետ»: Մարիամը վախեցաւ ու մտա-
ծում էր թէ ի՞նչ բանի համար է այս ողջոյնը: Իսկ հրեշ-
տակն ասաց. «Մի՛ վախենար, Մարիամ, դու Աստծուն

մեծ ուրախութիւն եմ աւետում:—այսօր Բեթղէհէմում ձեզ համար Փրկիչ ծնունդ: Ահա ձեզ նշան. — դուք կը գտնէք մի Մանուկ խանձարուրում փաթաթած և մսուրի մէջ դրած»:

Այն ժամանակ հովիւները շտապով եկան Բեթղէհէմ և զտան Յովսէփին ու Մարիամին, իսկ Մանուկին՝ խանձարուրում փաթաթած և մսուրի մէջ դրած: Նրանք երկրպագեցին Նրան և ուրախ սրտով յետ դարձան:

Յիսուս Քրիստոսի ծնունդը տօնում ենք Յունուարի 6-ին:

4. ՅԻՍՈՒՍԻՆ ՏԱՃԱՐ ՏԱՆԵԼԸ

Երբ Յիսուս քառասուն օրական դարձաւ, Յովսէփն ու Մարիամը, օրէնքի համաձայն, տարան Նրան տաճարը: Նրանք հետները վերցրել էին մի զոյգ աղաւնի՝ այնտեղ զոհ բերելու համար:

Այդ ժամանակ Երուսաղէմում կար մի ծերունի՝ Սիմէօն անունով: Նա արդար էր և աստուածաբախ: Սուրբ Հոգին նրան յայտնել էր, որ նա չի մեռնիլ, մինչև որ Քրիստոսին չը տեսնէ: Եւ նա Սուրբ Հոգու յայտնութեամբ եկաւ տաճարը:

Այդտեղ ծերունի Սիմէօնը առաւ Յիսուսին իւր զիրկը, փառք տուեց Աստծուն և ասաց. «Տէ՛ր, այժմ թող մեռնեմ, որովհետեւ իմ աչքերը տեսան Քո ուղարկած Փրկիչին»: Յովսէփն ու Մարիամը դարմացել էին այս խօսքերի վրայ:

Տաճարում կար նոյնպէս մի բարեպաշտ այրի՝ Աննա անունով, որ 84 տարեկան էր: Սա էլ մօտեցաւ, փառք

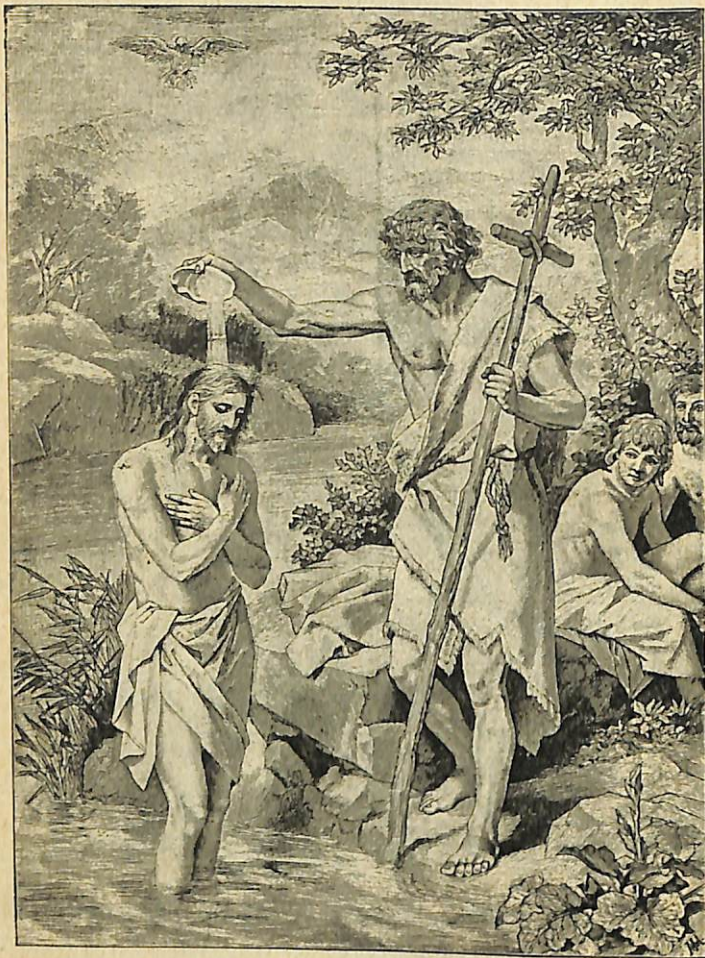

տուեց Աստծուն և ասում էր ամենքին թէ այս Մանուկը խոստացուած Փրկիչն է:

Այս տօնը, որ կոչւում է Տեառնընդառաջ, կատարում ենք Փետրվարի 14-ին:

5. ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԿԻՏՈՒԹԻՒՆԸ

Յորդանան գետի կողմերում ապրում էր մի մարդարէ՛ Յովհաննէս անուշտի։ Նա Աստծու հրամանով քա-

րողում էր ժողովրդին ու ասում. «Թողէ՛ք ձեր մեղքերը և բարի գործեր կատարեցէք»։ Ժողովուրդը հարցնում

էր. «Ի՞նչ անենք»։ Յովհաննէսը ասում էր. «Ով ձեզանից երկու հանդերձ ունի, մէկը չունեցողին տայ, ով շատ կերակուր ունի՝ թող նոյնպէս անի. ո՛չ ոքից բան մի՛ խլէք»։ Շատ մարդիկ թողնում էին իրանց մեղքերը և խոստանում էին ուղղուել։ Սյդախի մարդկանց Յովհաննէսը մկրտում էր Յորդանան գետում։

Այն ժամանակ Յիսուսն էլ Նազարէթից եկաւ Յովհաննէսի մօտ մկրտուելու։ Նա արդէն երեսուն տարեկան էր։ Յովհաննէսը չէր թողնում Նրան ու ասում. «Ես պէտք է Գեղանից մկրտուեմ, Դո՛ւ ես ինձ մօտ դալիս»։ Յիսուսն ասաց. «Թո՛ղ տուր այժմ, որովհետեւ այսպէս է Աստծու կամքը»։ Եւ Յովհաննէսը մկրտեց Յիսուսին։

Երբ Յիսուս ջրիցը դուրս եկաւ, երկինքը բացուեց։ Յովհաննէսը տեսաւ, որ Աստծու ձոգին աղաւնու կերպարանքով իջնում էր և դալիս Նրա վրայ։ Երկնքից էլ մի ձայն ասում էր. «Դա է Իմ սիրելի Որդին, որին ես հաւանել եմ»։

Յիսուսի մկտութիւնը ծննդեան հետ միատեղ տօնում ենք Յունուարի 6-ին։

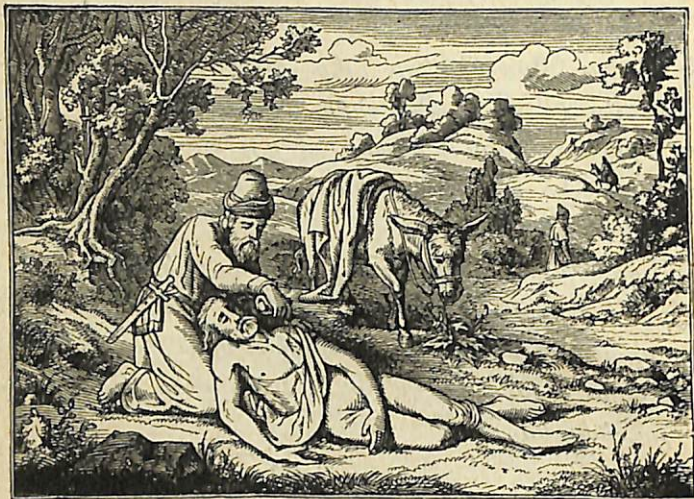
6. ՈՂՈՐՄԱԾ ՍԱՄԱՐԱՅՈՒ ԱՌԱՎԸ

Յիսուսը մի օրէնսգէտ մարդու այս առակը ասաց.

«Մի մարդ երուսաղէմից գնում էր Երիքով։ Ճանապարհին նրա վրայ աւաղակներ յարձակուեցին, կողոպտեցին նրան, վիրաւորեցին և կիսամեռ թողին գնացին։

Պատահեց որ այն ճանապարհով անցնում էր մի քահանայ։ Նա թէև տեսաւ այն անբաղդին, բայց անց-

կայաւ գնաց: Նոյն ճանապարհով անցաւ մի զետացի. նա էլ այնպէս արաւ: Յետոյ անցաւ մի Սամարացի: Սա հէնց որ տեսաւ վիրաւորուածին՝ խղճաց. իսկոյն մօտեցաւ, փաթաթեց վերքերը՝ վրան ձէթ ու զինի ածեց, իւր աւանակի վրայ նստեցրեց, տարաւ մի պանդուկ ու խնամեց նրան:

Հետեւեալ օրը, երբ դուրս պիտի գնար այն տեղից, տուեց պանդուկապետին երկու դահեկան և ասաց. «Խնամիր զրան, և եթէ աւելի ծախսես, վերադարձիս կը վճարեմ»:

Յիսուս, երբ առակը վերջացրեց, ասաց այն օրէնսդէտին. «Գնա՛, զու էլ Սամարացու պէս վարուիր»:

Ինչ որ ասաց Յիսուս օրէնսդէտին, նոյնը վերաբերում է և մեզ:

Երբ տեսնում ենք մի մարդու նեղութեան մէջ, չը պէտք է տեղեկանանք հայ է արդեօք նա, թէ մի ուրիշ ազգից. մեր ազգակիցն է՝ թէ օտար. բարեկամ է մեզ՝ թէ թշնամի: Ո՛վ էլ որ լինի, եթէ նա նեղութեան մէջ է և օգնութեան է կարօտ, պէտք է ընդունենք նրան ինչպէս մեր մերձակորդը ու եղբայրը և օգնենք նրան:

7. ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ

Հատիկ տօնից վեց օր առաջ Յիսուս ճանապարհ ընկաւ դէպի Երուսաղէմ: Նրա յետեւից գնում էր ժողովրդի մեծ բազմութիւն: Երբ մօտեցաւ Զիթնեայ լեռան, պատուիրեց իւր աշակերտներին, որ մի աւանակ բերեն: Նրանք բերին աւանակը, ձգեցին նրա վրայ իրանց շորերը և Յիսուսին նստեցրին:

Յիսուսի գնալու ժամանակ ժողովրդից շատերը փռում էին իրանց շորերը ճանապարհի վրայ: Ուրիշներն

էլ արմաւենի և ձիթենի ծառերից ձիւղեր էին կտրում ու ճանապարհին փռում: Իսկ նրա առջևից ու յետևից գնացողները աղաղակում էին. «Ո՛ր փաննա, օրհնուած է Տիրոջ անունով եկողը»:

Երբ Յիսուս Երուսաղէմ մտաւ, դուրս եկաւ նրա առաջ մեծ բազմութիւն և ամենքը հարցնում էին. «Ո՞ր է սա»: Յիսուսի հետ եկող ժողովուրդը պատասխանում էր. «Սա Յիսուսն է, Նազարէթի մարգարէն»:

Եւստ ասելը կատարում ենք մեծ պատի վեցերորդ կիրակին:

8. ԶՍՏԿԱԿԱՆ ԸՆԹՐԻՔ ԵՒ ՈՏՆԱԼՈՒՄՅ

Սւազ հինգշաբթի օրը աշակերտները մօտեցան Յիսուսին և ասացին. «Ո՞րտեղ ես կամենում, որ Քեզ հա-

մար զատկական ընթրիքը պատրաստենք»: Նա ասաց— «Երբ քաղաք կը մանէք, այնտեղ մի մարդ յոյց կտայ ձեզ մի մեծ դարդարուած վերնատուն, այնտեղ պատրաստեցէք»: Աշակերտները գնացին և ընթրիքը պատրաստեցին: Երեկոյեան Նա աշակերտների հետ սեղան նստեց և ասաց. «Սրտով ցանկացայ, որ Իմ չարչարուելուց առաջ այս ընթրիքը ձեզ հետ ուտեմ»: Այս ասելով, Նա վերկացաւ սեղանից, հանեց վերարկուն, մէջքին դենդակ կապեց, կոնքի (լազանի) մէջ ջուր ածեց և սկսեց աշակերտների ոտքերը լուանալ և դենդակով սրբել:

Յետոյ Նա նորից սեղան նստեց և ասաց. «Եթէ ես, Ձեր Տէրը և Վարդապետը, ձեր ոտքերը լուայի, ուրեքն դուք էլ պէտք է իրար ոտքերը լուանաք. որովհետեւ ես ձեզ օրինակ տուի, որ ինչպէս ես ձեզ արի, այնպէս էլ դուք իրար անէք»:

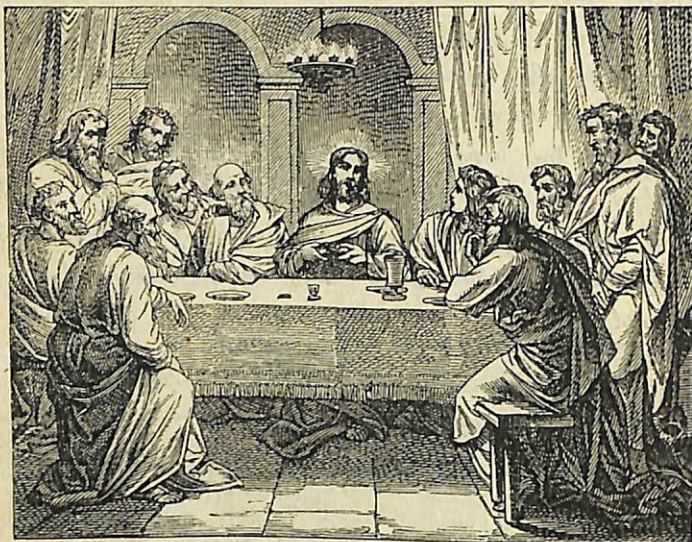
Եւազ հինգշաբթի երեկոյեան եկեղեցում կատարւում է ոտնալուայի կարգը, որ յիշեցնում է մեզ Վրա խոնարհութիւնը և մեծ սէրը:

9. ՍՈՒՐԲ ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Ոտնալուայից յետոյ, երբ նորից սեղան նստեցին, Յիսուս ախուր ձայնով ասաց. «Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, ձեզանից մի-նր մասնեղու է Ինձ»: Աշակերտները զարմացած իրար երեսին էին նայում և ամեն միւր սկսեց հարցնել. «Տէր, մի՞թէ ես եմ»: Յիսուս պատասխանեց. «Ում որ մի պատառ հաց կը թաթախեմ կը տամ, նա է»: Եւ պատառ թաթախելով տուեց Յուդային և ասաց. «Ինչ որ անելու ես, շուտով

արա՞ն: Յուդան պատառը վերցրեց և դուրս գնաց. արդէն դիշեր էր:

Երբ Յուդան դուրս գնաց, Յիսուս ասաց. «Ո՛րդէք, նոր պատուիրան եմ տալիս ձեզ.—ինչպէս որ ես ձեզ սիրեցի, այնպէս էլ դուք պիտի իրար սիրէք — սրանով ձեզ կը ծանաչեն, որ դուք իմ աշակերտներն էք»:

Սրանից յետոյ Յիսուս առաւ հացը, օրհնեց, կտրեց և տուեց աշակերտներին ու ասաց. «Առէ՛ք, կերէ՛ք» այս է իմ մարմինը. այս կատարեցէք իմ յիշատակի համար»: Յետոյ առաւ բաժակը, շնորհակալութիւն արաւ Աստծուն, տուեց նրանց ու ասաց. «Խմեցէ՛ք զրանից ամենքի, այս է իմ արիւնը. ամեն անգամ, երբ այս բաժակիցը խմէք, ինձ յիշեցէ՛ք»: Այսպէս աւագ Հինգշաբթի օրը Յիսուս սահմանեց Սուրբ Հաղորդութիւնը:

10. ՅԻՍՈՒՍ ԳԵԹՍԵՄԱՆԻ ՊԱՐՏԻՉՈՒՄ

Ձատկական ընթրիքից յետոյ Յիսուս աշակերտների հետ բարձրացաւ Ջիթենեայ լեռոր: Լերան վրայ մի պարտեզ կար՝ Գեթսեմանի անունով: Նա գնաց այնտեղ և ասաց աշակերտներին. «Այստեղ մնացէք և ինձ հետ արթուն կացէք»: Իսկ ինքը մի քիչ նրանցից հեռացաւ, ընկաւ երեսի վրայ և այսպէս աղօթեց. «Հայր Իմ, եթէ կարելի է, հեռացրո՛ւ ինձանից այս բաժակը (չարչարանքը), բայց ո՛չ թէ ինչպէս ես եմ կամենում, այլ ինչպէս Դու»:

Աղօթքից վերադարձաւ և տեսաւ, որ նրանք քնել են, — ասաց. «Արթո՛ւն կացէք և աղօթք արէ՛ք, որ փորձանքի մէջ չընկնէք»: Յետոյ գնաց և դարձեալ աղօթեց: Վերադարձաւ և տեսաւ, որ նրանք էլի քնել են: Նա թողեց նրանց և գնաց աղօթեց երրորդ անգամ:

Աղօթելուց յետոյ Նա եկաւ աշակերաների մօտ և ասաց. «Վեր կացէք, ահա մօտենում է մատնիչը»: Երբ Նա դեռ խօսում էր, Յուդան զինուորների հետ՝ սրերով ու յապաներներով, մտաւ պարտէզ: Զինուորները յարձակուեցին Յիսուսի վրայ, բռնեցին Նրան և կապեցին: Իսկ աշակերանները թողին և փախան:

11. ՅԻՍՈՒՍԻ ԽԱՉԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Երբ որ առաւօտ եղաւ, Յիսուսին տարան Պանտաքի Պիղատոսի մօտ, որ երկրի դատաւորն էր: Պիղատոսը հարցրեց. Ի՞նչ է Իրա յանցանքը»: Նրանք սկսեցին Յիսուսին մեղադրել ու ասել. «Նա Իւր քարոզներով մտրեցնում է ժողովրդին, արդելում է Կայսրին հարկ տալ և Իրան թագաւոր է անուանում»: Պիղատոսը քննեց Յիսուսին և տեսնելով, որ բոլորը սուտ է, կամեցում էր արձակել: Բայց հրէաները աղաղակում էին. «Խաչիր, խաչիր Իրան. իսկ եթէ արձակես, մենք Կայսրին զանգատ կանենք»: Այն ժամանակ Պիղատոսը վախեցաւ ժողովրդից և Յիսուսին նրանց ձեռքը տուեց, որ խաչուի:

Առաւօտուայ 9 ժամին զինուորները տարան Յիսուսին Գողգոթա և այնտեղ խաչեցին: Նրա հետ երկու աւաղակ էլ խաչեցին, մէկին Յիսուսի աջ կողմը, միւսին՝ ձախ: Ամենքը ծաղրում էին Յիսուսին, բայց Նա աղօթում էր նրանց մեղքերի համար ու ասում. «Հայր, ներիր զրանց, որովհետեւ չը գիտեն թէ ինչ են անում»:

Կէսօրից սկսած խաւար պատեց երկիրը մինչև երբորդ ժամը: Այդ ժամանակ Յիսուս ասաց. «Ծարաւ եմ»: Զինուորներից մինը թաթախեց սպունդր քաղախի մէջ և եղեգի ծայրին զրած, տուեց Նրան խմելու: Երբ Յիսուս

քաղախը ճաշակեց, բարձր ձայնով աղաղակեց. «Հայր, հոգիս Գո ձեռն եմ աւանդում»: Այս որ ասաց, խոնարհեցրեց գլուխը և հոգին աւանդեց:

Այդ ժամանակ երկիրը շարժուեց և ժայռերը պատատուեցան: Երբ հարեւրապետը ու զինուորները այդ տեսան, տատնիկ վախեցան և ասացին. «Ճշմարիտ որ Սա սրղար էր և Աստծու Որդի էր»:

12. ՅԻՍՈՒՍԻ ԹԱՂՈՒՄԸ

Ուրբաթ, երեք ժամին Յիսուս մեռաւ: Երեկոյեան
էկաւ Յիսուսի ծածուկ աշակերտ Յովսէփը: Սա գնաց

Պիղատոսի մօտ և խնդրեց, որ թոյլ տայ իրան Յիսուսի
մարմինը խաչից իջեցնելու և թաղելու: Պիղատոսը թոյլ

տուեց: Եկաւ նոյնպէս Յիսուսի միւս աշակերտ Նիկողի-
մասը, որ բերել էր հետը անուշահոտ խղեր: Սրանք միա-
սին իջեցրին խաչից Յիսուսի մարմինը, օծեցին անուշահոտ
խղերով և պատեցին մաքուր կտաններով:

Այնտեղ, ուր Յիսուսին խաչեցին, մի պարտեղ կար,
պարտիզումն էլ մի նոր զերեզման: Ահա այդտեղ զրին
Յիսուսի մարմինը, մի մեծ քար էլ զլորեցին զերեզմանի
զրանը և գնացին: Այնտեղ էին Մարիամ Մագդաղէնացին,
միւս Մարիամը և Սոդոմէն:

Հետեւեալ օրը հրեաները Պիղատոսից պահապան զին-
ւորներ խնդրեցին և տաքան կանգնեցրին նրանց Յիսուսի
զերեզմանի մօտ:

13. ՅԻՍՈՒՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կիրակի առաւօտեան լոյսը ծագելիս մեծ երկրաշարժ
եղաւ: Այդ ժամանակ Յիսուսը՝ կենդանի և լուսափայլ,
յարութիւն առաւ զերեզմանից: Իսկոյն Տիրոջ հրեշտակը
երկնքից իջաւ, զերեզմանի զրան քարը հռու զլորեց և
նստաւ նրա վրայ: Հրեշտակի երեսը փայլակի էր նման և
շորերը՝ ձիւնի պէս սպիտակ: Նրա երկիւղից պահապան-
ները տարտափեցան և մեռելի պէս եղան:

Այդ օրը, առաւօտը փաղ, Մարիամ Մագդաղէնացին,
միւս Մարիամը և Սոդոմէն էկան Յիսուսի զերեզմանը, որ
օծէն նրա մարմինը: Նրանք ճանապարհին ասում էին
միմեանց. «Ո՛վ կը զլորէ մեզ համար զերեզմանի զրան
քարը»: Իսկ երբ մօտեցան, աեսան որ քարը զլորած էր:
Մարիամ Մագդաղէնացին փաղեց աշակերտների մօտ, որ
յայտնէ այդ մասին:

Միւս երկու կանայքը մտան գերեզմանը և տեսան այնտեղ նստած մի հրեշտակ՝ փայլուն շորերովի և խիստ փախեցան: Հրեշտակն ասաց. «Մի՛ փախենաք, դուք խաշուած Յիսուսին էք որոնում. նա այստեղ է, յարութիւն առաւ: Գնացէ՛ք և ասացէ՛ք այդ Նրա աշակերտներին»:

Այն ժամանակ նրանք շտապ և ուրախ սրտով վազեցին յայտնելու աշակերտներին:

14. ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԱՄԱՐՁՈՒՄԸ

Յիսուս յարութիւնից յետոյ քառասուն օր մնաց երկրիս վրայ: Նա շատ անգամ երևում էր աշակերտներին և խօսում հեռները՝ նրանց ապագայ քարոզութեան մասին: Քառասներորդ օրը՝ Նա վերջին անգամ երևաց նրանց և ասաց. «Երուսաղէմից մի՛ հեռանաք, այլ սպասեցէ՛ք Սուրբ Հոգու գալստեանը: Նա ձեզ զօրութիւն կտայ և դուք իմ մասին կը քարոզէ՛ք Երուսաղէմում, ամբողջ Հրէաստանում և բոլոր միւս երկրներում»:

Սրանից յետոյ տարաւ նրանց Զիթենեայ լեռը և ասաց. «Տուած է Ինձ ամեն իշխանութիւն երկնքում և երկրիս վրայ: Ուրեմն գնացէ՛ք, քարոզեցէ՛ք բոլոր ժողովրդներին, մկրտեցէ՛ք նրանց Հօր, Որդու և Սուրբ Հոգու անունով: Սովորեցրէ՛ք նրանց այն ամենը, ինչ որ ես պատ-

ւիրել եւմ Ձեզ: Եւ ահա ես ձեզ հետ եմ տմեն օր, մինչև աշխարհի վերջը»:

Այս ասելով Նա բարձրացրեց ձեռքերը և օրհնեց նրանց: Օրհնելու ժամանակ Նա նրանց աչքերի առաջ երկինք համբարձաւ: Աշակերտները երկրպագեցին Նրան և վերադարձան Երուսաղէմ:

Համբարձման տօնը կատարում ենք Օգոստից քառասուն օր յետոյ:

15. ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏ

Աշակերտները Ձիթենեաց սարից վերադարձան Երուսաղէմ և գնացին իրանց բնակած վերնատունը: Այդտեղ նրանք, Յիսուսի մօր՝ Մարիամի հետ միատեղ, տաան օր շարունակ աղօթքով էին անցկացնում:

Տաաներորդ օրը հրէաների Պենտեկոստէի տօնն էր: Ամենքը վերնատան մէջ էին: Յանկարծ երկնքից մի ձայն լսուեց, որ նման էր սաստիկ փչող քամու, և ամբողջ տունը լցրեց: Երևացին նրանց կրակի նման լեզուներ, որ մի-մի նստեցին իւրաքանչիւրի վրայ: Նրանք ամենքը Սուրբ Հոգւով լցուեցան և սկսեցին խօսել զանազան լեզուներով:

Տօնի պատճառով զանազան էին Երուսաղէմում շատ հրէաներ՝ ուրիշ երկիրներից եկած: Երբ երկնքից ինչո՞ղ ձայնը լսուեց, ժողովուրդը հաւաքուեց վերնատան մօտ և լսում էին առաքեալների խօսակցութիւնը ուրիշ լեզուներով: Ամենքը զարմացած ասում էին. «Ձէ՞ որ այդ խօսողները Գալիլեացիներ են, ապա ի՞նչպէս են խօսում մեր լեզուներով. այդ ի՞նչ բան է»:

Այն ժամանակ Պետրոս առաքեալը վերկացաւ և այսպէս խօսեց. «Ո՛վ հրէաստանցիներ, լաւ լսեցէք. — այն Յիսուսին, որին Աստուած հրաշքներով աշխարհ ուղարկեց, դուք խափն մեխեցիք և սպանեցիք, իսկ Աստուած երկինք համբարձնաւ: Երկնքից խափեց մեզ վրայ Սուրբ Հոգին, և ինչպէս դուք ինքներդ էլ տեսնում և լսում էք»:

Այս քարոզից յետոյ շատերը զղջացին իրանց մեղքերը և հաւատացին Քրիստոսին: Այդ օրը մկրտուեց երեք հազար Հոգի:

Այսպէս Հոգեգալստեան օրը հաստատուեց *«Յիսուսի Եկեղեցին»*:

Հոգեգալստեան տօնը կատարում ենք Համբարձումից տաան օր յետոյ:

ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1.

Այն երկիրը, որտեղ ապրում էին հրէաները, կոչւում էր հրէաստան: Այնտեղ կային շատ քաղաքներ ու գիւղեր: Գլխաւոր քաղաքը կամ մայրաքաղաքը կոչւում էր Երուսաղէմ: Հրէաները մեզ նման ամեն քաղաքում եկեղեցի կամ տաճար չունէին: Նրանք ունէին միայն մի տաճար և այդ գտնւում էր Երուսաղէմում: Տաճարումը կային շատ քահանաներ, նրանց ամենամեծը կոչւում էր քահանայապետ:

Տաճարի շուրջը կային շատ բնակարաններ: Այդ բնակարաններում ապրում էին տաճարին ընծայուած բարեպաշտ կոյսեր և պրիւներ: Նրանք ծառայում էին Աստծուն և պարապում էին աղօթքով, սուրբ Գիրքը կարդալով և ձեռագործով: Հրէաստանի քաղաքներից մէկի անունը Նազարէթ էր: Ահա այդ քաղաքում պատահեց մի անցք, որի մասին կամենում եմ ձեզ պատմել:

2.

Այսօր ես ձեզ պէտք է ծանօթացնեմ հրէից ժողովրդի հետ: Աստուած այդ ժողովրդին շատ էր սիրում: Նա ճրքան բարիքներ է արել նրանց և քանի քանի անգամ նեղութիւնից ազատել է: Բայց նրանք մոռանալով Աստծու բարերարութիւնը, իրանց անօրէն կեանքով շարունակ մեղք էին անում և Աստծուն վշտացնում: Աստուած շատ

անգամ նրանց զգուշացրեց, նա նրանց օրէնքներ տուեց — Տաար պատուիրանը — որը նրանք պարտաւոր էին պահել: Սակայն ամեն ինչ զուր անցաւ և հրէաները շարունակ մեղք էին անում:

Այն ժամանակ Աստուած թոյլ տուեց, որ հրէաները բնկնեն մի ուրիշ ժողովրդի իշխանութեան տակ: Այդ ժողովուրդը հռոմայեցիներն էին: Սրանք եկան հրէաներին յաղթեցին և նրանց երկրի տէրը դարձան: Հռոմայեցիները մի մեծ թագաւոր — կայսր ունէին՝ Օգոստոս անունով: Նա այն ժամանակուայ բոլոր թագաւորներից ամենազօրաւորն էր: Հրէաներն էլ ունէին թագաւոր, բայց նրանց թագաւորը ազատ թագաւոր չէր — նա հպատակ էր հռոմայեցիների Օգոստոս կայսրին: Օգոստոս կայսրը երուսաղէմում չէր ապրում, այլ իւր տեղ ուղարկում էր կառավարիչներ: Սրանք խիստ նեղացնում էին հրէաներին: Հրէաները համբերութեամբ տանում էին այդ նեղութիւնները, որովհետեւ յոյս ունէին, որ Աստուած իրանց համար մի Փրկիչ կուղարկէ, որը կաղատէ իրանց մեղքերից և Աստծու հետ կը հաշտեցնէ:

Բայց ճրտեղից զիւէին հրէաները, որ Աստուած Փրկիչ է ուղարկելու — կը հարցնէր զուր: Այդ մասին Աստուած յայտնել էր ժողովրդին ուսուցիչների միջոցով: Այդ բարեպաշտ քարոզիչ-ուսուցիչները կոչւում էին Ֆարիսէիս: Ժողովրդի նեղութեան ժամանակ մարգարէները մխիթարում էին նրանց ու ասում. «Յոյսերդ մի՛ կտրէք, կը գայ Փրկիչը. նա մեծ կը լինի, Աստծու Որդի կը կոչուի, կը ծնուի Բեթղեհէմ քաղաքում և նրա մայրը կոյս կը լինի»: Այդպէս է գրուած սուրբ Գրքում: Հրէաները այդ կարգացել էին և ամենքը հաւատով սպասում էին Փրկչի գալստեանը:

Մի աղքատ, բայց բարեպաշտ կոյս, նշնակէս սպասում էր Փրկչի գալստեանը: Իսկ ձեր իմացած Մարիամ կոյսն էր: Նրա ծնողները արդէն մեռել էին և նա 14 տարեկան էր: Որովհետեւ նա բարեպաշտ էր, դրա համար էլ սիրելի էր Աստծուն: Քահանաները Մարիամին նշանել էին մի մարդու հետ, որի անունը Յովսէփ էր: Յովսէփը հիւան էր և ապրում էր Նազարէթում: Այժմ ձեզ կը պատմեմ Մարիամի և Յովսէփի մասին:

3.

Այսօր ձեզ պէտք է պատմեմ Յիսուսի ծննդեան մասին: Բայց այդ պատմելուց առաջ զուր պիտի իմանաք ահա թէ ինչ: Թէև հրէաները, ինչպէս ձեզ արդէն ասել եմ, ունէին իրանց համար թագաւոր, բայց նրանց թագաւորը այն ժամանակ հպատակ էր մի ուրիշ՝ իրանից աւելի զօրաւոր թագաւորի: Այդ թագաւորը հռոմայեցիների կայսր Օգոստոսն էր: Հրէաները իրանց ապրելու համար նրան փող էին վճարում — հարկ էին տալիս, և նրա բոլոր հրամանները պարտաւոր էին կատարել: Իսկ Յիսուսի ծնուելու ժամանակ Օգոստոս կայսրը ցանկացաւ իմանալ՝ թէ ճրջան ժողովուրդ կայ իւր ամբողջ թագաւորութեան մէջ — նա հրամայեց մարդահամար անել: Այն ժամանակուայ օրէնքով ամեն մի մարդ պարտաւոր էր գնալ իւր հայրենի քաղաքը և այնտեղ ցուցակի մէջ գրուել:

Հրէաստանի ամեն մի քաղաքում՝ եկւոր մարդկանց համար հիւրանոցներ — իջևաններ կային: Իսկ այն մարդիկ, որոնք աղքատութեան պատճառով իջևանում տեղ չէին գտնում, մնում էին քաղաքից դուրս գտնուող այրե-

րում: չբէաստանում եղանակները ամառ-ձմեռ տաք էին լինում, դրա համար էլ հօտերը դիշեր ցերեկ բաց դաշտում էին քնում: Իսկ փստ ու անձրևային եղանակին հովիւները հօտերը քշում էին այդ պրերը: Ուրեմն այդ պրերը փարախի տեղ էլ էին ծառայում: Սյնտեղ միշտ կարելի էր գտնել մնուր, խոտ և դարման: Հօտերի պահպան հովիւները միշտ նրանց հետ էին լինում: Այժմ լսեցէք պատմութիւնը:

4.

Հրէաների մէջ օրէնք էր, որ երբ մէկի անդրանիկ տղայ երեխան քառասուն օրական էր դառնում, պէտք է նրան տաճար տանէին՝ Աստծուն ներկայացնելու համար: Նոյնպէս պէտք է տաճարում ընծայ, զոհ բերէին: Հարուստները զոհ էին բերում մի գառը, իսկ աղքատները՝ մի զոյգ աղանի: Յովսէփն ու Մարիամը բարեպաշտ էին և բոլոր օրէնքները կատարում էին: Իրա համար էլ, երբ Յիսուս քառասուն օրական դարձաւ, նրանք շտապեցին կատարել և այդ օրէնքը:

5.

Յիսուս մեծանում էր հասակով և զարգանում իմաստութիւնով: Մինչև երեսուն տարեկան դառնալը Նա ապրում էր ժողովրդից հեռու և պատրաստւում էր իւր մեծ կոչումի՝ ժողովրդի փրկիչը լինելու համար: Յիսուս երեսուն տարեկան հասակում պիտի դուրս գար ժողովրդին քարոզելու: Արդեօք Նա Ի՞նքը ուղղակի դուրս կը-

դար ժողովրդի մէջ, թէ մէկը Նրա համար ճանապարհ բաց կանէր—ժողովրդին կը պատրաստէր Նրան ընդունելու:

Երբ մի թագաւոր կամենում է մի քաղաք գնար, իրանից առաջ ուղարկում է մէկին, որ իւր դալը յայտնէ — ժողովրդին պատրաստէ: Այդ յայտնողը նրա կարապետն է կոչւում: Այսպէս էլ եղաւ Յիսուսի հետ: Աստուած առաջադրեց ուղարկեց ժողովրդի մօտ Նրա կարապետին, որ իւր քարոզներով ժողովրդին պատրաստէ Յիսուսին ընդունելու:

Յիսուսի կարապետը մարգարէ*) Յովհաննէսն էր: Սա մի արդար և բարեպաշտ մարդ էր: Յորդորում էր ժողովրդին թողնել իրանց մեղքերը—մաքրել իրանց մեղաւոր սիրտը: Իսկ ո՞վ որ իւր մեղքերը զոյւում էր, այդպիսիներին Յովհաննէսը Յորդանան գետում լողացնում—մկրտում էր: Այդ մկրտութիւնը նշանակում էր — ինչպէս որ մաքրւում է կեղտից մեղաւորի մարմինը, այնպէս էլ պիտի մաքրուի մեղքից նրա սիրտը:

Այժմ մտքով դնանք Յորդանան գետի կողմերը: Այնտեղ էր մարգարէ Յովհաննէսը քարոզում ժողովրդին:

6.

Յիսուս մկրտութիւնից յետոյ ման էր գալիս հրէաստանի ամեն կողմերը, քարոզում էր ժողովրդին Աստծու խօսքը և բժշկում էր ամեն տեսակ հիւանդներ. — կոյրե-

*) Մարգարէի մասին գաղափար է տուած № 2 նախապատրաստութեան մէջ:

րին տեսողութիւնն էր տալիս, խուլերին՝ լսողութիւն, կա-
ղերին ոտք էր տալիս, և մինչև անգամ՝ մեռելներին յա-
րութիւնն էր տալիս: Յիսուս այդ բժշկութիւնները կա-
տարում էր առանց դեղերի — միայն ձեռքը դնում էր
հիւանդի վրայ, կամ խօսքով հրամայում և իսկոյն հիւան-
դը առողջանում էր: Այդպիսի բժշկութիւնը կոչւում է
հրաշք: Յիսուս հրաշքներ էր անում, որ մարդիկ հաւա-
տան, թէ Ինքն է Աստծուց ուղարկուած Փրկիչը:

Յիսուս ուներ տասներկու աշակերտ, որոնք կոչւում
էին առաքեալ: Դրանք միշտ Յիսուսի հետ էին լինում
— լսում էին Նրա քարոզները և տեսնում Նրա արած
հրաշքները: Շատ անգամ էլ Յիսուս կամենալով իւր միա-
քը աւելի պարզ հասկացնել, փոքրիկ պատմութիւններ
էր պատմում: Այդ պատմութիւնները առակ են կոչւում:
Ահա այդ առակներից մինը մենք այժմ կը սովորենք:

7.

Կիրակի օրերը բարեպաշտ քրիստոնեաները գնում
են եկեղեցի աղօթելու: Այդպէս է կամենում Տէր Աս-
տուած: Նա ասում է Չորրորդ պատուիրանում. «Յիշեալ
սրբել զօր շաբաթու»: Շաբաթը, որ մեր կիրակին
է, հանգստութեան օր է — տօն է: Մենք ունինք նաև
ուրիշ տօներ: Ի՞նչ մեծ տօներ դուք գիտէք: —

Ամեն տօնի մենք կարող ենք եկեղեցի գնալ, որով
հետև նա մեզնիցը հեռու չէ: Իսկ Բեթղեհէմի և Նաղա-
րէթի հրէաները չէին կարող ամեն տօնի Աստծու տունը
գնալ: Ինչո՞ւ: — Հրէաներն էլ ունէին տօներ, նրանք էլ
ունէին Չատիկ: Այդ տօնին նրանք սովորաբար ուղևոր-

ւում էին Երուսաղէմ՝ Աստծու տանը աղօթելու
համար:

Չատիկի տօնը մօտենալու ժամանակ բոլոր փոքոց-
ներում աչքի էր ընկնում ուխտաւորների բազմութիւն,
որոնք գիւմում էին դէպի Երուսաղէմ: Ահա այսօրուայ
պատմութիւնից դուք կը սովորէք՝ թէ ինչպէս Յիսուս
հանդիսաւոր կերպով Երուսաղէմ ուղևորուեց:

8.

Աւագ Հինգշաբթի օրն էլ Յիսուս Երուսաղէմում էր:
Այդ օրուանից սկսում էր հրէաների Չատիկը: Նրանց օրէն-
քով այդ օրը ամեն մի ընտանիք պէտք է մի դառը մօր-
թէր, խորովէր և բաղարչ-հաց թխէր, ու այդ խորոված
դառը բաղարչ հացով երեկոյեան ուտէր: Այդ ընթրիքը
կոչւում էր զատկական ընթրիք: Յիսուս գիտէր, որ շու-
տով Ինքը պէտք է մատնուի և մեռնի: Ինչպէս որ միշտ
Նա կատարել էր օրէնքը, այս անգամ էլ Նա ցանկացաւ
կատարել այդ օրէնքը և վերջին անգամ աշակերտների
հետ ուտել զատկական ընթրիքը:

9.

Յիսուս ուր որ գնում էր, ամեն տեղ բժշկում էր
հիւանդներին, մխիթարում էր վշտացածներին, սովորեցը-
նում էր և յորդորում բարի գործեր կատարելու:

Փողովուրդը այդ տեսնում ու լսում էր և հաւա-
տում, որ Նա է Փրկիչը: Նրանք սիրում ու պաշտում
էին Յիսուսին աւելի, քան քահանայապետներին ու դպի-

մօտ: Այժմ տեսնենք թէ ի՞նչ տաացին նրանք Տէր Յիսուսի մասին և ի՞նչպէս վարուեց Պիղատոսը:

12.

«Ճշմարիտ որ Սա արդար էր և Աստուծու Որդի էր» — այդպէս տաացին Յիսուսի խաչի մօտ կանգնած Հարիւրապետը և զինուորները՝ երբ տեսան նրա սարսափելի մահը: Անշուշտ նրանք այդ կը պատմէին քահանայապետներին և զպիւրներին:

Ուրբաթ, երեք ժամին Յիսուս մեռաւ: Երեկոյեան եկան Յիսուսի ծածուկ աշակերտները Յովսէփը ու Նիկողիմոսը և թաղման պատրաստութիւնը տեսան: Ամենից առաջ նրանք թաղելու իրաւունք ստացան Պիղատոսից, յետոյ խաչից իջեցրին մարմինը, անուշահոտ իւղերով օծեցին և մաքուր կտաններով փաթաթեցին: Այսպէս թաղում էին միայն ամենահարուստ ու նշանաւոր մարդկանց: Սրանով Յիսուսի ծածուկ աշակերտները կամեցան ցոյց տալ իրանց մեծ սէրը դէպի Յիսուս: Յիսուսի զերեզմանն էլ մեր զերեզմանների նման չէր: Յովսէփը Գողգոթայի մօտ մի պարտէզ ունէր: Այդ պարտիզում նա փորել տուեց մի նոր զերեզման, որ նման էր մի փղբրիկ պրի: Ահա այդ զերեզմանում դրին Յիսուսի մարմինը: Բայց որպէսզի ոչ ոք այնտեղից մեռելին չը տանի, Յովսէփը մի մեծ քար զօրեց զերեզմանի դրանը:

13.

Երբ մեզ մօտ մինը մեռնում է և նրան թաղում ենք, թաղման հետեւալ օրը գնում ենք քահանայի հետ

նրա զերեզմանը և կատարում այնտեղ օրէնքով սահմանուած կարգը: Նոյնպէս, ցանկանալով ցոյց տալ մեր սէրը դէպի մեռածը, նրա զերեզմանը զարդարում ենք ծաղիկներով: Այդ մեր օրէնքն է և մեր սովորութիւնը: Նրանք էլ ունէին իրանց սովորութիւնը: Նրանք թաղման հետեւալ օրը գնում էին զերեզմանը և անուշահոտ իւղերով վերջին անգամ օծում էին մեռածի մարմինը:

Յիսուսի թաղմանը ներկայ էին նաեւ երեք կին՝ Մարիամ Մագդաղէնացին, միւս Մարիամը և Սոդոմէն: Սրանք միշտ Յիսուսի հետ էին լինում, լսում էին նրա քարոզները և սրտանց սիրում էին նրան: Երբ Յիսուսին թաղեցին, նրանք պատրաստեցին անուշահոտ իւղեր, որպէսզի հետեւալ օրը գնան զերեզմանը և վերջին անգամ ցոյց տան Յիսուսին իրանց մեծ սէրը: Բայց հետեւալ օրը շաբաթ էր, հրէաների կիրակին: Այդ օրը ոչ ոք իրաւունք չունէր զերեզմանը գնալու: Դրա համար էլ նրանք պատրաստուեցին գնալ այնտեղ կիրակի առաւօտ: Տեսնենք կարողացան նրանք իրանց ցանկութիւնը կատարել, թէ ոչ:

14.

Յիսուսին բռնակույ յետոյ մենք ոչինչ չենք լսել նրա աշակերտների մասին:— Երբ տեղ էին նրանք: Երբ Յիսուսին՝ ձեռքերը կապած տարան դատաւորի մօտ, աշակերտները մտածեցին, որ ամեն ինչ կորած է, որ այժմ իրանց հետ էլ այնպէս կը վարուին, ինչպէս իրանց Տիրոջ հետ: Այս պատճառով նրանք մեծ երկիւղի մէջ էին — փախան և թաքնուեցին: Իսկ ընդհակառակը ի՞նչպէս վարուեցին Յիսուսի ծածուկ աշակերտները:— Վերջապէս կի-

բակի առաւօտար նրանք ուրախ լուր լսեցին — Տէրը յարութիւն է տուել գերեզմանից: Նրանք հրէաների երկիւղից ծածուկ հաւաքուեցին մի տան մէջ՝ զոները փակած և ամեն միւր պատմում էր իւր լսած ու տեսածը: Այժմ լսենք պատմութիւնը:

15.

«Գնացէք, քարոզեցէք բոլոր ժողովուրդներին» և այլն: Այսպէս ասաց Յիսուս աշակերտներին համբարձման օրը: Ուրեմն առաքեալները հրաման ստացան քարոզելու ոչ միայն հրէաներին, որոնց մէջ իրանք ապրում էին, այլ և միւս բոլոր երկիրների ժողովուրդներին էլ: Բայց ամեն մի ժողովուրդ խօսում է իւր մայրենի լեզուով: Ուստի չի հասկանում հային, որը խօսում է հայերէն, գերմանացին չի հասկանում ֆրանսիացուն, որը խօսում է ֆրանսերէն: Որպէսզի առաքեալները կարողանային բոլոր ժողովուրդներին քարոզել, պէտք է խօսէին էլ բոլոր լեզուներով: Արդեօք առաքեալները այն միւս ժողովուրդների լեզուն գիտէին: — Ոչ, չը գիտէին: Նրանք խօսում էին միայն այն լեզուով, որի մէջ ծնուել էին:

Բայց սրանից ուրիշ երկիրներում, ուրիշ մարդկանց մէջ՝ Յիսուս Քրիստոսի մասին քարոզելու ժամանակ, նրանք շատ փորձանքների կարող էին պատահել, թշնամիներ ունենալ: Արդեօք նրանք աներկիւղ են, քաջ են: — Ոչ, ոչ: Միայն Յովսէփն ու Նիկողիմոսը ցոյց տուին ամբողջ աշխարհին, որ իրանք Յիսուսի աշակերտներն են, որովհետեւ նրանց սէրը զէպի Յիսուս իսկական էր — անկեղծ էր: Ուրեմն աշակերտները իրանց սրտերում ան-

կեղծ սէր չունէին. և այդ ոչ միայն զէպի Յիսուս էր, այլ և զէպի իրար: Նրանց մէջ կար մեծամոռութիւն ինքնասիրութիւն, և այդ բանից երբեմն պատահում էր մէջները հակառակութիւն և վէճ: Արդեօք այդպիսի սիրտ ունեցող մարդիկ կարող էին բարի օրինակ տալ ուրիշներին, ինչպէս որ անում էր Յիսուս: — Ոչ, չէին կարող: Ուրեմն նրանք պէտք է փոխուէին — նոր հոգի և նոր սիրտ ստանային:

» Երուսաղէմից մի հեռանաք, այլ սպասեցէք Սուրբ Հոգու գալստեանը» — ասաց Տէրը և յետոյ շարունակեց. «Նա ձեզ զօրութիւն կը տայ և զուք իմ մասին կը քարոզէք Երուսաղէմում, ամբողջ հրէաստանում և բոլոր միւս երկիրներում»:

Այն «Սուրբ Հոգին», որ ուղարկելու էր նրանց համար Տէրը, տալու էր նրանց զօրութիւն, որով կը ստանային նրանք նոր հոգի և նոր սիրտ: Առաջ նրանք զիտութիւն չունէին. Սուրբ Հոգին պէտք է նրանց զիտութիւն տար և ամեն բան սովորեցնէր: Առաջ նրանք երկշու էին և քաջութիւն չունէին. իսկ երբ կը ստանան Սուրբ Հոգու զօրութիւնը, նրանք զօրեղ և քաջ կը լինեն: Առաջ նրանք հաստատ հաւատ և անկեղծ սէր չունէին. — Սուրբ Հոգին նրանց այդ էլ կը տար: Նրանց նոր սիրտը պէտք է ունենար մի այնպիսի հասարակ հասարակ և անկեղծ «էջ» զէպի Յիսուս, որ ինչ էլ նրանց պատահելու լինէր, նրանք պատրաստ լինէին տանելու:

Յիսուսի համբարձումից յետոյ Նրա աշակերտները քնացին Երուսաղէմում, ինչպէս որ պատուիրել էր նրանց Տէրը: Նրանք հաւաքուել էին մի վերնատան մէջ և սպասում էին Սուրբ Հոգու գալստեանը: Համբարձման տաս-

8. Զատիկական ընթրիք և ունայուսյ	24
9. Սուրբ Հաղորդութիւն	25
10. Յիսուս Գեթեմանի պարտիզում	27
11. Յիսուսի խաչելութիւնը	28
12. Յիսուսի թաղումը	30
13. Յիսուսի յարութիւնը	31
14. Յիսուսի Համբարձումը	33
15. Հոգեգալուստ	34
1. Նախապատրաստութիւն	37

ՀԱՏԸՆՏԻՐ ԱՂՕԹՔՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ

ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ՀԱՆԳԵՐՁ ՌՈՒՍԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԻՆՆ Է 30 ԿՈՊ.

ԳԻՆՆ Է 30 ԿՈՊ.

- ԴԷԼ 1. С.-Петербургъ, Священнику Хорену Мнаца-
каніанцъ.
2. Тифлисъ, Центральная Книжная Торговля.

Ինչ ղիմոյները ճանապարհածախս չեն վճարում:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0145979

